

\* **Ločitev cerkve od države v Wal-**  
**lesu.** Iz Londona poročajo, da je spodnja  
zbornica sprejela v prvem branju zakon-  
ski načrt o ločitvi cerkve od države.

## Kranjske vesti.

—r— **Iz Dol, Logatca.** Naša ugledna  
»Posojilnica« je darovala na letošnjem  
občnem zboru 40 K za poučni izlet šolske  
mladine v Ljubljano, zraven pa še lep  
znesek Narodni šoli. Mladina bodi hvale-  
žna vodilnim gospodom, ki se jim jaz naj-  
lepše zahvaljujem! — Učitelj Legat.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Imenovani so:  
Jožef Gorišek, Adlešiči; Viktorija Sve-  
tek, Leskovec pri Krškem; Leopoldina  
Kogej, Hotedrška; J. Sepaher, Kranj;  
Elizabeta Trenz na nemški mestni dekl-  
iški šoli v Ljubljani; Ivan Grad na drugi  
mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Ale-  
ksandra Kordiš, Loški potok; Franciška  
Novak, Ledine. — Ljudska šola v Sv.  
Križu pri Kostanjevici se razširi na tri  
razrede, v Podgradu na dva razreda, v  
Spodnjem Karteljevem na dva razreda.  
— Vasi Gradovlje in Gostince se vsola-  
ta v Dol. — Uredi se odškodnina za pouk  
veronauka na javnih ljudskih šolah.

—r— **Uspesobnostni učiteljski iz-**  
**piti,** ki so se vršili pod predsedstvom de-  
želnega šolskega nadzornika Fr. Levca  
na ljubljanskem učiteljskem, so se končali  
s sledečim uspehom: 1. Za meščanske  
šole sta bili aprobirani: Marjeta Cundrič,  
učiteljica v Ljubljani, iz I. strokovne sku-  
pine s slovenskim in nemškim učnim je-  
zikom; Pija Gandini, bivša učiteljica v  
Sv. Mihaelu pri Novem mestu, iz I. stro-  
kovne skupine z nemškim učnim jezikom.  
2. Specialne izkušnje so napravili: An-  
ton Skala, definitivni učitelj v Podradi,  
in Franc Zupan, provizorični učitelj v  
Ljubljani, oba za ljudske šole z nemškim  
učnim jezikom; Vida Sešek, učiteljska  
kandidatinja v Ljubljani iz francoščine z  
nemškim učnim jezikom; Marjeta Tra-  
tnik, provizorična učiteljica v Ljubljani, za  
ljudske šole s slovenskim učnim jezikom.  
3. Nadomestni izpiti iz verouka so na-  
pravili: Rajko Božič, definitivni učitelj  
v Mengšu, Metod Požar, provizorični uč.  
v Ostrožnem brdu, in Marija Lebar, pro-  
vizorična učiteljica pri Sv. Barbari. 4.  
Aprobirani so bili: a) Za ljudske šole z  
nemškim učnim jezikom: Marija Cepu-  
der, provizorična učiteljica na nemški za-  
sebnosti ljudski šoli na Jesenicah; Ana Kla-  
uer, provizorična učiteljica na nemški za-  
sebnosti ljudski šoli v Trzinu; b) za ljudske  
šole s slovenskim učnim jezikom: Franc  
Kotlušek, provizorični učitelj na Spod-  
njem Karteljevem; Albin Lajevce, provi-  
zorični uč. na Vrhu; Izidor Smole, pro-  
vizorični učitelj v Devici Mariji v Polju;  
Josipa Ahačič, provizorična učiteljica v  
St. Petru pri Novem mestu; Zora Blinc,  
St. Petru pri Novem mestu; Zora Blinc,  
Marija Delak, provizorična učiteljica na  
Kitini; Danica Kališ, supletinja v Ljub-  
ljani, z odliko; Vida Kobler, bivša pro-  
vizorična učiteljica v Trstu; Alojzija Le-  
bar, supletinja v Veliki Nedelji; Angela  
Kerina, provizorična učiteljica v Morav-  
čah; Regina Okorn, provizorična učitelj-  
ica v Sv. Juju pri Kumu; Pavlina Pirker,  
provizorična učiteljica v Ribnici; Anto-  
nija Praprotnik, provizorična učiteljica  
na Hrušici; Terezija Rant, provizorična  
učiteljica na Malenskem vrhu; Marija Ri-  
bnikar, provizorična učiteljica v Mirni  
peči; Marija Sajovic, provizorična učite-  
ljica v Bohinjski Beli; Angela Soršak,  
provizorična učiteljica na Rakitni; Mari-  
jana Stepišnik, supletinja v Sv. Ana na  
Štajerskem; Franciška Terpinč, suplen-  
tinja v Spodnji Šiški; Marija Vilman, su-  
pletinja na Planini pri Jesenicah; Eliza-  
beta Zupancič, provizorična učiteljica na  
Gori pri Kočevju. En kandidat za meščan-  
ske šole je bil reprobiran, eden je odsto-  
pil od izkušnje, nega ni bilo k izkušnji.

## Štajerske vesti.

—š— **Iz Gradca** poročajo: V nem-  
ških obrtniških krogih resno mislijo na  
ustanovitve »Vajenškega doma«. Da bi  
stvar izgledala bolj nedolžno in človeko-  
ljubno, mislijo naprositi namestnika grofa  
Claryja za protektorat nad društvom, ki  
bo nabiralo potrebna denarna sredstva.  
V Gradcu je skoraj polovica obrtniških  
vajencev slovenske in hrvaške krvi. Tre-  
ba samo gledati imena vsakoletnih odli-  
kovancev po obtonadaljevalnih šolah in  
vidi se, da ni skoraj nič Nemcev. Te va-  
jence so nam ponemčevali že do sedaj  
različni mojstri; odlej pa bi se naj po-  
nemčevanje vršilo sistematično v »Va-  
jenškem domu«. Te strokovno dobro izo-  
bražene in s potrebnim denarjem oskrb-  
ljene janičarje pa bi nam potem pošiljala  
»Südmarka« v domovino za pionirje  
vsenemške misli. Vajenško vprašanje po-  
staja za nas Slovence vsak dan nujnejše.  
Zelimo, da bi se moglo na velikem obrtni-  
škem shodu, ki se vrši na binkoštni po-

nedeljek v Celju, kaj konkretnega skle-  
niti.

—š— **Poučni tečaj za čebelarstvo** se  
vrši na deželni poljedeljski šoli v Grotten-  
hofu od 29. maja do 1. junija. Tečaj je  
namenjen začetnikom. Javiti se je najka-  
sneje do 20. maja ravnateljstvu.

## Goriške vesti.

—g— **Novo šolsko poslopje na Do-**  
**brovem.** Tukaj se je v nedeljo, dne 21.  
pret. m. slovesno blagoslovilo novo dvo-  
razredno šolsko poslopje. Pri tej slavno-  
sti so bili navzoči poleg obilo domačega  
ljudstva tudi okrajni glavar Schneider,  
okr. šol. nadzornik Finžgar, baron pl. Lo-  
catelli, stotnik biljanske posadke in druge  
osebnosti ter vse učiteljsko Zapradih  
Brd. Vrstili so se razni nagovori, nana-  
šajoči se na pomen in namen novega po-  
slopja. Le župnik seveda je moral zavi-  
jati po svoji stari navadi. Možu kar mri-  
goli pred očmi »svobodomiselcev« po  
Brdih. Vsa slavnost se je drugače v naj-  
lepšem redu izvršila in ljudstvo je bilo  
videti zadovoljno, ko je slišalo in videlo,  
kako se skrbi za duševno hrano njih de-  
ce. Tudi mi želimo, da bi novo poslopje  
res služilo svojemu namenu, ter da bi trud  
učiteljskega osebja obrodil dober sad slo-  
venskemu narodu ob meji v prid. Pouk  
se je začel v novem šolskem poslopju na  
Dobrovem dne 1. majnika. Kot druga  
učna oseba je provizorično imenovana  
učiteljica Hermina Vyzourkova, dosedaj  
učiteljica v Podbeli na Tolminskem.

—g— **Pred goriško okrožno kot vz-**  
**ključno sodnijo je bil v soboto obsojen Ba-**  
**lić Josip,** učitelj na Vrhu, na 20 K globe  
in 5 dni zaporu in na povračilo kazensko-  
pravnih stroškov. Zgodovina te kazens-  
ke zadeve je precej znana. Znani kleri-  
kalec Balić je dolžil svojega kolego, da  
se je nespodobno vedel med petjem ce-  
sarske himne, zaradi česar je moral na-  
stopiti razžaljeni kolega sodnijsko pot.  
V prvi instanci je bil Balić oproščen, in  
»Novi Čas« je ves navdušen prijavil to  
vest urbi et orbi. Pozabil je pa »Novi  
Čas« na to, da eksistira tudi druga in-  
stanca, in ta je ovrgla prvo obsodbo, in  
Balić bo moral jesti, ako ne plača globe,  
pet dni postne jedi, zaradi pomajkanja  
katerih se je tako škandaliziral pri zadnji  
učiteljski konferenci. Tisti petkov golaš  
je Balić presneto drago stal!

—g— **Izpiti na c. kr. ženskem učite-**  
**ljišču v Gorici.** 1. Izpiti za otroške vrtna-  
rice in za ženska ročna dela začnejo dne  
3. junija ob 8. predpoldne. — Prošnje je  
vložiti do 15. maja t. l. — 2. Pismeni iz-  
piti zrelosti se bodo vršili od 20. do 23.  
maja. — 3. Glede sprejemnih izpity za  
prvi tečaj pride posebno naznanilo.

—g— **Srednješolsko dijaštvo v Go-**  
**rici** priredi svoj prvi telovadni nastop v  
dvorani Trgovskega doma dne 11. maja  
ob 8.5 uri zvečer. Sodeluje pri nastopu  
orkester tukajšnjih učiteljskihnikov. Ker se  
čisti dobiček obrne v prid »Dijaške kuh-  
nje« in se vabila ne razpošilja, vljudo  
tem potom vabimo slavno občinstvo, da  
se v obilnem številu udeleži prvega telo-  
vadnega nastopa goriških srednješolcev.

—g— **Samoumor dijaka.** V soboto,  
dne 26. t. m., opoldne so zaslišali v ulici  
Askoli mimoidoči zamolkel strel iz samo-  
kresa. Hiteli so na lice mesta in pri vho-  
du v hišo šte. 25 se jim je nudil žalosten  
prizor. Na tleh je ležal mladenič, ki mu je  
curljala kri iz desnega senca in v pesti  
je krčevito stiskal velik Browningov re-  
volver. Spoznali so, da je mladi samo-  
morilec 21-letni Jožef Loverčič, četrtlet-  
nik tukajšnjega moškega učiteljskega. Pre-  
nesli so ga hitro v bolnišnico usmiljenih  
bratov, kjer je izdihnil dušo po težkem  
smrtnem boju šele ob devetih zvečer.  
Vzrok samoumora niso slabi uspehi v  
šoli. Samoumor je zbudil v mestu in po-  
sebnost med dijaštvom žalostno senzacijo.  
Pokojni Loverčič je bil izredno nadarjen  
človek, tako je n. pr. mojstrsko vezal  
knjige, izdeloval je sam črevlje in obleko,  
govoril je pet jezikov, igral izbornu raz-  
lične instrumente itd. Obžalovanja vred-  
en je položaj uboge matere vdove, ki je  
postrežnica in ima še dva nepreskrbljena  
otroka. Mogoče je, da ga je gnala v smrt  
tudi silna revščina v domači hiši. — Z  
druge strani poročajo: Učiteljskičnik Lo-  
verčič je umrl v bolnišnici v soboto zve-  
čer. Samoumor se spravlja tudi v zvezo  
z nesrečno ljubeznijo, da je bil zaljubljen  
v neko laško kandidatino, ki mu pa ni  
vračala ljubezni. Videti jo je malo poprej,  
nego si je pognal kroglo v sence. Sa-  
mour je zbudil veliko senzacijo po me-  
stu in umevno so nastale razne govorice  
o vzroku samoumora. Kakor že poveda-  
no, je bil pokojni Loverčič jako intelligen-  
ten mladenič, ki bi bil sedaj napravil ma-  
turo ter šel na jesen učiteljevat. V šoli ni  
imel nobenih zaprek, torej bi bilo iskati  
vzrok samoumora res le v nesrečni lju-  
bezni. Loverčič je bil nervozen; v trenu-  
tku razburjenosti je najbrže storil usode-  
polni korak. — Pogreb se je vršil dne

29. aprila popoldne iz bolnišnice. Pred  
krsto so stopali tovariši nižjih letnikov,  
ob krsti in za krsto sošolci. Manjkali so  
nekateri profesorji, manjkali je katehet;  
drugi z ravnateljem so šli za pogrebom.  
Zelota Kobala seveda ni bilo, ker pokoj-  
nik ni trobil v črni rog. Ta katehet je ho-  
tel, da se odreče Loverčiču cerkveni po-  
greb, dasi ga je dovolil ordinarij in je  
bil Loverčič det v sveto olje. Sošolci niso  
smeli položiti na krsto svojega tovariša  
vencev in niso mu smeli zapeti nagrob-  
nice. Na naslov kateheta je padlo te dni  
obilo krepkih besed, ki so ga prav ozna-  
čile. Niti po smrti ni imel nesrečnik miru.  
Žalostno je bilo slovo učiteljskihnikov od  
dragega jim tovariša!

—g— **Razpis štipendij.** Razpisuje se  
štipendij letnih 1500 K ustanove »Michele  
de Urbanicich«. Do tega štipendija imajo  
pravico dijaki, ki pohajajo z dobrim uspe-  
hom avstrijsko univerzo ali tehniško vi-  
soko šolo, oziroma inozemsko visoko šo-  
lo, ki je zenačena s prejoimenjenimi za-  
vodi. Za podelitev štipendija se morejo  
potegniti: v prvi vrsti dijaki, ki so usta-  
novnikovim sorodniki; v drugi vrsti dijaki,  
ki so pristojni v občini, ležeči v Brdih,  
oziroma discendenti (prvega kolena) jav-  
nih uradnikov, ki so le zaradi določil za-  
kona izgubili pristojnost v občini, ležeči  
v Brdih; v tretji vrsti dijaki, ki so pri-  
stojni v kako občino Goriško-Gradiščan-  
ske. Prosilci se opozarjajo, da se more  
štipendij deliti v dva enaka dela in da  
se torej moreta podeliti dva štipendija po  
750 K, ako so dani gotovi pogoji, določeni  
v ustanovnem pismu. Prošnje, opremlje-  
ne s potrebnimi dokazili, naj se predložijo  
deželnemu odboru goriškemu do 20. maja  
t. l.

—g— **Umrla je v Gorici** gospa Av-  
gusta Pirjevca, roj. Možetič, soproga g.  
rač. ravnatelja Pirjevca, mati realnega  
profesorja g. dr. Karla Pirjevca in go-  
spice Ljudmille Pirjevce, učiteljice na  
nemški drž. šoli. Zaljubljen naš sožalje!

—g— **Iz šolske službe.** Suplent na  
ženskem učiteljskem v Gorici, Ludvik Va-  
cac, je imenovan za glavnega učitelja na  
tem zavodu.

## Istrske vesti.

—i— **Poziv!** Tovarišice! Udeležite  
se polnoštevilno zborovanja v Klancu  
dne 9. majnika 1912! To pa zato, da bo-  
mo z združenimi močmi podpirale pred-  
log tov. Valentiča o regulaciji učiteljskih  
plač ženskega učiteljstva. — Naš cilj naj  
bo: Enako delo — enako plačilo!

—i— **Šola v Arvižah.** O tej šoli, ozi-  
roma o nje nameščenju poleg gostilne je  
bilo že večkrat govora. Da ne bo padala  
kriva luč tudi na nedolžne, moram kon-  
statirati, da je krajni šolski svet v Ma-  
teriji že dvakrat enoglasno sklenil, da je  
šola premestiti v posebno, za ta namen  
prirejeno sobo. Ne vem pa, na kom in kje  
je krivda, ali na šolskem nadzorniku v  
Voloskem, ali na predsedniku šolskega  
sveta v Materiji, da ta sklep še ni izvr-  
šen. Naglašam pa tudi jaz, da tu res treba  
nujno odpomoči. Šolski svetovalec.

—i— **Gradnja poslopja za učitelj-**  
**šče v Kastvu** je oddana tvrdki Znidaršič  
in dr. v Gorici.

## Tržaške vesti.

—t— **Od odbora Čitalnice pri Sv.**  
**Jakobu v Trstu,** ki ji predseduje tovariš  
Vinko Engelman, smo prejeli in priobču-  
jemo: Težka je bila borba tržaških Slo-  
vencev pred 10 in več leti. Bili so hudi  
časi, ko ni smel Slovenec brez nevarno-  
sti kazati javno svoje narodnosti; hudi  
pa posebno zato, ker je ljudstvo brez  
prave organizacije in pomanjkanja dru-  
štva tavalno v mrtvilo, ne meneč se za na-  
rodne težnje. Sčasoma se je pa po zaslugi  
požrtvovalnih rodoljubov začela orati le-  
dina: ustanavljati razna društva, potom  
katerih se je začela čimdalje bolj širiti  
narodna zavest. Danes po preteku deset-  
letij neumornega dela pač lahko ti rodo-  
ljubi in društva s ponosom gledajo na  
velik napredek tržaškega Sloventva.  
Med društva, ki so orala ledino, moramo  
pač šteti tudi Sentiakobsko Čitalnico, ki je  
skozi 11 let svojega obstoja stala vedno  
neumorno na braniku. S čitanjem, pre-  
davanji, petjem, igrami, operetami, kon-  
certi in glasbo je priklenila marsikateri  
že izgubljeni člen zopet k narodni veri-  
gi. — Ob desetletnici je lansko leto na-  
meravala prirediti veliko slavnost z raz-  
vitjem društvene zastave, ki naj bi pri-  
čala o velikem razvoju tržaškega Slo-  
ventva posebno v zadnjih desetih letih.  
Znane nezdgo so Čitalnici preprečile na-  
meravano slavnost ter jej provzročile še  
veliko materialno škodo. Lani odneseno  
slavnost razviti zastave priredi letos  
dne 2. junija. — Podpisani odbor se na-  
deja, da se vsa bratska društva, ki so lan-  
sko leto obljubila svoje sodelovanje, od-  
zovejo tudi letos tej prošnji; nadeja se  
pa tudi, da se tem pridruži še lepo število  
onih društev, ki lani niso mogla sodelo-

vati. — Dan 2. junija bodi tržaški narod-  
ni praznik. Kdor more, naj ta dan prihi-  
ti v Trst, v to našo skupno svetlo točko.  
Ta dan naj se zbere v Trstu narodna ar-  
mada iz vseh slovenskih dežel, ki naj  
priča, da tržaški Slovenci v svojem bo-  
ju niso osamljeni. Pridite ta dan v Trst,  
da se skupno navdušimo za skupne cilje.  
Ne moremo Vam, žal, še prirediti sijaj-  
nih sprejemov; sprejmemo Vas pa z  
bratskim rodoljubnim srcem, in bodite  
uverjeni, da storimo vse, da Vam bo bi-  
vanje med nami prijetno. — Bratska dru-  
štva, ki se udeležijo slavnosti, naj blago-  
vole javiti odboru do 15. maja svojo ude-  
ležbo, kakor tudi bratska pevska društva  
zbor in skladatelja. Vzpored določimo  
br. društvom pravočasno. — Na snidenje  
torej dne 2. junja pod novim praporom,  
ki naj vodi tržaške Slovence do novih  
zmag!

**SUKNO** In modno blago za gospode in  
gospo priporočila lažovna hiša  
**Prokop Skorkovský in sin**  
v Humpolcu na Češkem  
Vzorci na željo franco. Zelo  
zmerne cene. Na željo dam tu  
izgotoviti gosposke obleke.

## Splošni vestnik.

† **Josip Gorup vitez Slavinski je umrl**  
dne 25. aprila t. l. Ustanovil je več dija-  
ških ustanov in položil temelj deklishe-  
mu liceju v Ljubljani.

»**Moje prvo berilo.** Priprave za to  
izbornu početnico, ki jo založi Učiteljska  
tiskarna v Ljubljani, so v polnem teku in  
bo knjiga pravočasno tiskana, da jo bo  
moči vpeljati v šolo že za šolsko leto  
1912—13. Za danes omenimo, da bodo  
vse slike pri malih črkah in pri neka-  
terih berilih tiskane trobarvno. Snov tem  
slikam je vzeta iz otroškega življenja  
ozir. so slike izvedene v otroškem duhu  
in nam predstavljajo skupine oziroma  
prizore iz življenja, ne pa kakor dosedaj  
običajno — le posamezne predmete. Pred  
očmi malega učenčka-zacetnika stoji živ-  
lejnjie v teh lepih podobah. življenje, ki  
ga v resnici obdaja in ki ga vidi, dan na  
dan okrog sebe. To mu bo priljubilo to  
prvo knjigo in mu vzbudilo veselje do  
knjige in do branja sploh. Slike je izvršil  
prav umetniško domači umetnik. Učitelj-  
ska tiskarna pa nam je porok, da bo knji-  
ga uzorna.

## Žrtve kapitalizma.

Zadnji tak kolos je bil nemški »Kron-  
princessin Cäcilie« z 19.500 tonami in 24  
milijami. Od tedaj sta začela oba rivala  
graditi počasnejše ladje.

»Titanic« in sestra »Olimpic« imata  
vsaka po 45.000 ton, torej 14.000 ton več  
kakor prej imenovani, t. j. ravnateljsko,  
kolikor ima naš največji parnik »Kaiser  
Franz Josef I.«, ki je v delu v Trzinu, ozi-  
roma za 3000 ton manj.

Brzina obeh skoro 265 m dolgih par-  
nikov je bila 21 milj z 46.000 H P vsak.

Vsekakor lepa brzina v primeri z na-  
šimi Lojdovimi, ki vozijo še vedno 14 do  
16 milj, razen par ladij.

Nemčija ni hotela zaostati, in v Ham-  
burgu građe ladji »Imperator« in »Euro-  
pa«, vsako po 50.000 ton, 268 m dolgi, 29  
m široki z 11 nadstropji. Med 5000 osebami  
tega plavajočega mesta bo 800 potni-  
kov prvega razreda.

Poveljnikov mostiček bo 23.5 m nad  
morjem vrh jamborov z zastavo 63.5 m.

Angleži so v Glasgovu začeli z grad-  
njo »Aquitania«, ki bo 269.75 m dolga in  
29.11 m široka, 23 milj brzine na uro. Ta-  
ko pojde dalje.

Na vseh teh kolosih je vsakovrstnih  
naprav, kakršnih si le more poželeti srce  
najrazvajenejšega gizdalina.

Kopališča, igrišča za lavn - tenis, ka-  
varne itd.

»Aquitania« bo imela tudi stalno gle-  
dališče.

Res je, da ta konkurenca vzpodbuja  
narode k pridnosti, vztrajnosti. Res se ta-  
ko izkazujejo najboljše moči v vsej svoji  
sijajnosti, toda ni li naposled to početje  
blazno?

Taka zgradba stane čez 50 milijonov,  
na vsaki taki ladji je po 900 in več mož  
posadke, stroji požro neizmerne množine  
premoaga in tekočega kuriva. Blaga sprej-  
me nase mnogo premalo.

Nemški »Imperator« ima sicer 50.000  
ton, toda 33.800 ton tehta samo ladja brez  
strojev in kotlov.

Torej more taka ladja pripeljati kveč-  
jemu 10.000 ton blaga naenkrat. Da vse te  
velikanske plavajoče palače nič ne nesejo,  
dokazujejo letne podpore, ki jih plačuje  
država paroplovnim družbam. Brez drž-  
javne podpore bi ne moglo družbe »Ham-  
brg - Amerika - Linie«, »Norddeutscher -  
Lloyd«, »Cunard - Line«, »Withe - Star  
Line« graditi teh pošasti, ki plovejo danes  
po oceanih.

Da je pri zadnji katastrofi utonilo to-  
liko ljudi, je krivo dejstvo, da je imel pa-  
rik premalo čolnov. Listi so to kratko za-  
beležili, toda čemu to, utegne kdo vpra-  
šati. Odgovor je lahek. Čolni poberejo  
mного prostora na gornjem krovu, po ka-